

Ankara Mebusu Hâmid Şevket İnce ve Balıkesir Mebusu Müfit Erkuyumcu'nun, Basın Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/615)

Yüksek Reisliğe

5680 sayılı Basın Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifimiz ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılması saygı ile rica olunur.

Balıkesir Mebusu
M. Erkuyumcu

Ankara Mebusu
H. Ş. İnce

ESBABI MUCİBE

5680 sayılı Basın Kanununun 6051 sayılı Kanunla tadil edilen 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında basın yoluyla işlenmiş bulunan bütün suçlardan dolayı sivil şahıslar hakkındaki ağır cezayı gerektiren dâvaların ağır ceza mahkemelerinde ve diğerlerinin de asliye ceza mahkemelerinde görüleceği üç veya daha fazla yargıç bulunan yerlerde asliye ceza mahkemelerinin görevine giren dâvaların en yüksek dereceli üç yargıcın iştirakiyle kurulacak toplu mahkemede rüyet edileceği kabul edilmiştir. Maddenin son fıkrasında bu suretle kurulacak toplu mahkemede yargıçların en yüksek derecelisinin ve derecede eşitlik halinde kıdemlisinin başkanlık edeceği ayrıca kabul olunmuştur.

Kanunun bahsi geçen hükmünde toplu mahkemelerin ceza yargıçlarından kurulacağı tasrih edilmemesi dolayısıyla tatbikatta bu hükme istinaden kurulan toplu mahkemeler hâkimlerin ihtisaslarına bakılmaksızın hukuk ve ceza hâkimlerinin iştirakiyle teşekkül etmektedir.

İstanbul, Ankara, İzmir gibi mütaaddit mütahassis ceza yargıçlarının bulunduğu büyük şehirlerde kurulan basın mahkemelerine kanunun bu hükmüne müsteniden ceza işleriyle meşgul bulunmayan hukuk veya ticaret hâkimlerinin iştirak ve icabında riyaset ettikleri görülmektedir.

Basın gibi ihtisasa taallük eden mühim dâvaların ceza işinde ihtisasları bulunmayan hukuk ve ticaret yargıçlarınca rüyet edilmesi gerek prensip ve gerekse muamelenin selâmeti bakımından doğru değildir. Bu keyfiyet ceza prensipleri bakımından da doğru bulunmadığından mezkûr maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümlerinin hazırlanan tadil teklifi metninde yazılı olduğu şekilde değiştirilmesi ve ceza yargıçları bulunan yerlerde basın dâvalarını munhasıran ceza yargıçlarından teşkil edilecek toplu bir mahkemede görülmesi esasının temin olunması uygun görülmüş ve ilişik kanun teklifi bu sebeplere binaen hazırlanarak Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No. 2/615
Karar No. 44

25 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Ankara Mebusu Hâmit Şevket İnce ve Balıkesir Mebusu Müfit Erkuymcu'nun 5680 sayılı Basın Kanununun 36 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifleri encümenimize havale edilmiş olmakla Adalet Vekili ve Vekâlet temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Esbabı mucibenin incelenmesinden de keyfiyet anlaşılacağı ve hile teklif sahipleri, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde Basın Kanununun 36 nci maddesi hükmüne göre kurulmakta olan toplu basın mahkemelerinin ceza hâkimlerinden kurulacağına dair bahsi geçen kanunda sarahat mevcut olmaması dolayısıyla tatbikatta ceza işleriyle bilfiil meşgul bulunmayan hukuk ve ticaret mahkemeleri hâkimlerinin iştiraki ile teşekkül etmelerinin doğru olmadığını ve mütaaddit mütehassıs ceza hâkimleri bulunan yerlerde hukuk ve ticaret hâkimlerinden müteşekkil toplu basın mahkemelerinin basın işleri gibi mühim ve halli ihtisasa taallük eden dâvalara bakmalarının selâmeti muamele ve prensip bakımından caiz bulunmadığını ileri sürerek Basın Kanununun adı geçen 36 nci maddesinin toplu basın mahkemelerinin munhasıran ceza hâkimlerinin iştiraki ile kurulmasını temin edecek şekilde değiştirilmesini teklif etmişlerdir.

Yapılan görüşmeler sonunda : Kanun teklifi ve istinadettiği gerekçeler yerinde görülerek heyeti umumiyesi kabul edilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Söz alan Adalet Vekili ve Bakanlık temsilcisi yapılan kanun teklifinin yerinde ve Hükümetçe evvelce Büyük Millet Meclisine takdim olunan Basın Kanunu tasarısının 38 nci maddesinde kabul edilen prensibe uygun olduğunu söyleyerek teklife iştirak etmişlerdir.

Müzakere sırasında bir âza toplu mahkemelerin teminatından bütün vatandaşların istifade edebilmeleri için basın dâvalarının 3 asliye

ceza hâkimi bulunmayan yerlerde noksanın asliye hukuk hâkimi ile ikmali suretiyle kurulacak toplu basın mahkemelerinde rüyet edilmesi prensibinin kabulü ile maddenin bu esas dairesinde değiştirilmesini teklif etmiş ise de, Basın Kanununun 36 nci maddesinin 1 nci fıkrasında ağır ceza mahkemelerinin vazifeleri dışında kalan diğer basın dâvalarının münferit hâkimler tarafıdan idare edilen ceza mahkemelerinde görülmesinin prensip olarak kabul edilmiş olması ve ceza işlerinde ihtisasları bulunmayan hukuk hâkimlerinin mahkemeye iştirak etmelerinin doğru bulunmaması dolayısıyla yapılan teklif prensibe uygun ve şayanı kabul görülemediğinden ekseriyetle reddedilmiştir.

Netice itibarıyla basın dâvalarının mütekâsif bulunduğu Ankara, İzmir ve İstanbul gibi büyük merkezlerde kurulmaları Basın Kanununun 36 nci maddesinin 2 nci fıkrasında istisnaen kabul edilen toplu basın mahkemelerinin munhasıran ceza hâkimlerinden teşkil edilmesinin temini gayesini istihdaf eden kanun teklifinin aynen kabulüne ve işin müstaceliyet ve ehemmiyetine binaen diğer işlere tercihan ve müstaceliyetle müzakere edilmesi hususunun Büyük Millet Meclisinin Yüce tasvibine arz edilmesine ekseriyetle karar verilmiştir.

Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Bu Mazbata		
Reis	Muharriri	Kâtip
İzmir	Balıkesir	Balıkesir
H. Özyörük	M. Erkuymcu	V. Asena
Ankara	Aydın	Çoruh
H. Ş. İnce	N. Geveci	M. Güney
Gümüşane	İstanbul	Kayseri
H. Tokdemir	A. Moshos	Y. Z. Turgut
Konya	Sivas	Tokad
M. Obuz	Ş. Ecevit	H. Ökeren

Muhalefet şerhi :

Üç veya daha fazla hâkim bulunan yer-

lerde üç ceza hâkimi bulunmazsa noksanın hukuk hâkimleriyle ikmali şeklinde bir fıkraya ilâvesine taraftar olduğumuzdan kabul olunan metne muhalifiz. Çünkü lâyiha Basın

dâvalarını görecektir toplu mahkémeyi bâzı yerlere hasru kasır etmektedir.

Ankara   Erzurum   Konya
O. T. İtkin   E. Karan   H. Aydın

ANKARA MEBUSU HÂMİD ŞEVKET İNCE
VE BALIKESİR MEBUSU MÜFİT ERKUYUMCUNUN TEKLİFİ

5680 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi

MADDE 1. — 5680 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 36. — Bu kanunda yazılı olan veya basın yoluyla işlenmiş bulunan bütün suçlardan ötürü sivil şahıslar hakkında ağır cezayı gerektiren dâvalar ağır ceza mahkemelerinde ve diğerleri asliye ceza mahkemelerinde görülür.

Üç veya daha fazla yargıç bulunan yerlerde asliye ceza mahkemelerinin görevine giren

dâvalar en yüksek dereceli üç ceza yargıcının iştirakiyle kurulacak Toplu Mahkemede görülür. Derecede eşitlik halinde kідeme bakılır.

Bu suretle kurulacak Toplu Mahkemede yargıçların en yüksek derecelisi ve derecede eşitlik halinde kідemlisi başkanlık eder.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Adalet Vekili memurdur.